C/2025/667

10.2.2025

NÕUKOGU SOOVITUS,

21. jaanuar 2025,

millega kiidetakse heaks Iirimaa riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava

(C/2025/667)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 121,

võttes arvesse määrust (EL) 2024/1263, eriti selle artiklit 17,

võttes arvesse komisjoni soovitust

ning arvestades järgmist:

ÜLDISED MÄRKUSED

(1) 30. aprillil 2024 jõustus ELi reformitud majandusjuhtimise raamistik. ELi reformitud majandusjuhtimise raamistiku põhielemendid on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ([1]), muudetud määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kohta ([2]) ja muudetud nõukogu direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku kohta ([3]). Raamistiku eesmärk on edendada reformide ja investeeringute kaudu usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ja vastupanuvõimet ning vältida valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Samuti edendatakse sellega riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale perspektiivile, koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmisega.

(2) Uue majandusjuhtimise raamistiku keskne element on riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad, mille liikmesriigid esitavad nõukogule ja komisjonile. Kavadel peab olema kaks eesmärki: i) tagada, et muu hulgas kohandamisperioodi lõpuks on valitsemissektori võlg usutavalt langustrendis või püsib mõistlikul tasemel ning et valitsemissektori eelarvepuudujääk tuuakse keskpikas perspektiivis allapoole kontrollväärtust 3 % SKPst ja hoitakse allpool seda taset, ning ii) tagada, et viiakse ellu reformid ja investeeringud, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse ELi ühiseid prioriteete. Selleks tuleb igas kavas esitada keskpika perioodi kohustus seoses netokulude ([4]) kavaga, millega sisuliselt kehtestatakse eelarvepiirang kava kehtivusajaks, mis on (sõltuvalt liikmesriigi tavapärasest seadusandlikust tsüklist) neli või viis aastat. Lisaks tuleks kavas selgitada, kuidas liikmesriik tagab, et viiakse ellu reformid ja investeeringud, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames, eelkõige riigipõhistes soovitustes (sealhulgas asjakohasel juhul makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusega seotud soovitustes) kindlaks tehtud peamisi probleeme, ja kuidas liikmesriik järgib liidu ühiseid prioriteete. Eelarve kohandamise perioodi pikkus on neli aastat, mida võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik kohustub ellu viima asjakohased reformid ja tegema investeeringud, mis vastavad määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1264, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1265, millega muudetakse direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Netokulu, nagu on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artiklis 2, nimelt valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

(3) Pärast kava esitamist hindab komisjon, kas kava vastab määruse (EL) 2024/1263 nõuetele.

(4) Komisjoni soovituse alusel võtab nõukogu seejärel vastu soovituse, milles sätestatakse asjaomase liikmesriigi netokulude kava ja asjakohasel juhul kiidetakse heaks eelarve kohandamise perioodi pikendamise aluseks olevad reformi- ja investeerimiskohustused.

MÄRKUSED IIRIMAA RIIKLIKU KESKPIKA PERIOODI EELARVE- JA STRUKTUURIKAVA KOHTA

(5) Iirimaa esitas 15. oktoobril 2024 nõukogule ja komisjonile oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Kava esitati pärast määruse (EL) 2024/1263 artiklis 36 sätestatud tähtaja pikendamist, milles lepiti komisjoniga kokku, võttes arvesse Iirimaa esitatud põhjendusi.

Kava esitamisele eelnenud protsess

(6) Iirimaal oli õigus saada tehnilist teavet, kuid riik seda ei taotlenud. Komisjon esitas 21. juunil 2024 Iirimaale peamised algtingimused ja aluseks olevad eeldused, mida kasutati komisjoni keskpika perioodi valitsemissektori võla prognoosiraamistikus ([5]), nagu on osutatud määruse (EL) 2024/1263 põhjenduses 25, ning avaldas need 15. oktoobril 2024 ([6]).

(7) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 12 pidasid Iirimaa ja komisjon 2024. aasta septembris tehnilist dialoogi. Dialoogi keskseks teemaks oli Iirimaa kavandatud netokulude kava ja selle aluseks olevad eeldused (eelkõige potentsiaalse SKP kasv ning võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vaheline erinevus), samuti selliste reformide ja investeeringute kavandatud elluviimine, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete õiglase rohe- ja digipöörde, sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime, energiajulgeoleku ja kaitsevõime ülesehitamise vallas.

(8) 2024. aasta mais teatas Iirimaa kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 11 lõikega 3 ja artikli 36 lõike 1 punktiga c oma kavas esitatud teabe kohaselt, et on pidanud konsultatsioone kodanikuühiskonna, sotsiaalpartnerite, piirkondlike ametiasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmadega. Iirimaa kavas esitatud teabe kohaselt korraldas valitsus riikliku majandusdialoogi, mis on iga-aastane foorum sidusrühmadele, mille raames vahetatakse valitsusega teavet majanduslike ja sotsiaalsete prioriteetide kohta. 2024. aasta riikliku majandusdialoogi käigus keskenduti keskpikale perioodile seoses valitsuse kohustustega, mis tulenevad läbivaadatud ELi eelarveraamistikust.

(9) Iirimaa eelarve nõuandekomisjon (IFAC) esitas arvamuse makromajandusliku prognoosi ja mitmeaastase netokulude kava aluseks olevate makromajanduslike eelduste kohta ([7]). IFAC kiitis 2025. aasta eelarve aluseks olevad makromajanduslikud prognoosid heaks 23. septembril 2024, kuna prognoosid jäid vastuvõetavasse vahemikku. IFAC leiab, et heakskiitmine toimub ajal, mil majandus ületab oma potentsiaali ja see toob riigisiseselt kaasa piiratud suutlikkusega seotud riskid.

Muud seotud protsessid

(10) Iirimaa esitas 15. oktoobril 2024 oma 2025. aasta eelarvekava. Komisjon võttis eelarvekava kohta vastu arvamuse 26. novembril 2024 ([8]).

(11) Nõukogu esitas 21. oktoobril 2024 Euroopa poolaasta raames Iirimaale riigipõhised soovitused ([9]).

([5]) Algtingimused ja aluseks olevad eeldused on kooskõlas komisjoni *2023. aasta võla jätkusuutlikkuse analüüsis* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_et) kirjeldatud metoodikaga. Need põhinevad Euroopa Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosil ja keskpika perioodi pikendamisel kuni 2033. aastani, kusjuures pikaajaline SKP kasv ja vananemisega seotud kulud on kooskõlas komisjoni ja nõukogu 2024. aasta ühisaruandega rahvastiku vananemise kohta (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_et).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_et#ireland.

([7]) 2025. aasta eelarve makromajanduslikud prognoosid hõlmavad aastaid 2024–2030.

([8]) Komisjoni arvamus Iirimaa eelarvekava kohta, 26.11.2024, C(2024) 9056 final.

([9]) Nõukogu 21. oktoobri 2024. aasta soovitus, mis käsitleb Iirimaa majandus-, eelarve-, tööhõive- ja struktuuripoliitikat.

KAVA KOKKUVÕTE JA KOMISJONI HINNANG KAVALE

(12) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 16 hindas komisjon kava järgmiselt.

Kontekst: makromajanduslik ja eelarveolukord ning väljavaated

(13) Majandustegevus aeglustus Iirimaal 2023. aastal 5,5 %, mis oli tingitud netoekspordi vähenemisest, peamiselt teatavates hargmaiste ettevõtete poolt domineeritavates sektorites, samas kui sisemajandus jäi tugevaks. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks majandus 2024. aastal kahanema 0,5 %, mis on tingitud volatiilsusest hargmaiste ettevõtete poolt domineeritavates sektorites. 2025. aastal peaks reaalne SKP kasvama 4,0 %, mida toetab tugev sisemajandus ja ekspordi jätkuv kasv. 2026. aastal peaks reaalne SKP kasvama 3,6 %, kuna sisenõudluse ja ekspordi panus kasvu on jätkuvalt positiivne. Prognoosiperioodil (st 2024–2026) peaks potentsiaalse SKP kasv Iirimaal marginaalselt kiirenema 2,6 %-lt 2024. aastal 2,9 %-le 2025. aastal, millele järgneb 2026. aastal väike langus 2,7 %-le. See on tingitud tööjõumaksete järkjärgulisest vähenemisest ja kapitali akumulatsiooni panuse suurenemisest pärast vähenemist 2024. aastal. Töötuse määr oli 2023. aastal 4,3 % ning komisjoni prognoosi kohaselt on see 2024. aastal 4,4 %, 2025. aastal 4,4 % ja 2026. aastal 4,5 %. Inflatsioon (SKP deflaator) peaks prognooside kohaselt langema 3,6 %-lt 2023. aastal 3,3 %-le 2024. aastal, 2,1 %-le 2025. aastal ja 1,7 %-le 2026. aastal.

(14) Mis puudutab eelarvesuundumusi, siis Iirimaa valitsemissektori eelarve ülejääk oli 2023. aastal 1,5 % SKPst. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks see jõudma 4,4 %ni SKPst 2024. aastal ja langema 1,4 %ni 2025. aastal, ning eeldusel, et poliitikat ei muudeta, 1,3 %ni 2026. aastal. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosis võetakse arvesse Iirimaa 2025. aasta eelarvekava, mille valitsus esitas riigi parlamendile oktoobris. Valitsemissektori võlg oli 2023. aasta lõpus 43,3 % SKPst. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpuks langema 41,6 %-le. Prognooside kohaselt langeb see 2025. aasta lõpuks 38,3 %-le SKPst ja 2026. aasta lõpuks 36,8 %-le SKPst. Komisjoni eelarveprognoosis ei võeta keskpika perioodi kavades esitatud poliitilisi kohustusi arvesse enne, kui nende aluseks on usaldusväärselt teatavaks tehtud ja piisavalt täpsustatud konkreetsed poliitikameetmed.

Kavas esitatud netokulude kava ja makromajanduslikud eeldused

(15) Iirimaa riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava hõlmab ajavahemikku 2025–2029 ja sellega on ette nähtud eelarve kohandamine nelja aasta jooksul.

(16) Kava sisaldab kogu määruse (EL) 2024/1263 artiklis 13 nõutud teavet.

(17) Kavas on võetud kohustus järgida tabelis 1 esitatud netokulude kava, mis vastab aastatel 2025–2029 netokulude keskmisele kasvule 5,3 %. Eelarvekavas ette nähtud netokulude kava kohaselt peaks kohandamisperioodi lõpuks (2028) saavutatama struktuurne esmane eelarvepositsioon 2,3 % SKPst. Kavas eeldatakse, et potentsiaalse SKP kasv väheneb järkjärgult 3,1 %-lt 2024. aastal 2,8 %-le 2027. aastaks ning suureneb siis 2028. aastal 3,6 %-le. Lisaks eeldatakse kavas, et SKP deflaatori kasvumäär langeb 2024. aasta 3,2 %-lt 2025. aastal 2,1 %-le ja jääb sellele tasemele 2028. aastani.

Tabel 1. Netokulude kava ja peamised eeldused Iirimaa kavas

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Kava kehtivusaja (2025–2029) keskmine	Kohandamisperioodi (2025–2028) keskmine
Netokulude kasv (aastane, %)	9,8	5,1	6,5	4,9	5,4	4,7	5,3	5,5
Netokulude kasv (kumulatiivne, alates baasaastast 2023, %)	9,8	15,4	22,8	28,9	35,8	42,3	ei ole kohaldatav	ei ole kohaldatav
Potentsiaalse SKP kasv (%)	3,1	3,2	2,9	2,8	3,6	3,5	3,2	3,1

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Kava kehtivusaja (2025–2029) keskmine	Kohandamisperioodi (2025–2028) keskmine
Inflatsioon (SKP deflaatori kasv) (%)	3,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1

Allikas: Iirimaa keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning komisjoni arvutused.

Kava netokulukohustuste mõju valitsemissektori võlale

(18) Kui kavas ette nähtud netokulude kava ja selle aluseks olevad eeldused realiseeruvad, väheneb valitsemissektori võlg kava kohaselt järk-järgult 41,4 %-lt SKPst 2024. aastal 34,0 %-le SKPst kohandamisperioodi lõpuks (2028), nagu on näidatud järgmises tabelis. Võla suhe peaks pärast kohandamisperioodi keskpikas perspektiivis (st kuni 2038. aastani) jätkuvalt vähenema märkimisväärselt alla 60 % SKPst, jõudes 2038. aastaks 18,8 %ni.

Tabel 2. Valitsemissektori võla ja eelarvepositsiooni areng Iirimaa kavas

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2038
Valitsemissektori võlg (% SKPst)	43,4	41,4	37,9	36	34,8	34	33,1	18,8
Valitsemissektori eelarvepositsioon (% SKPst)	1,6	4,5	1,7	1,4	1,1	1,6	1,5	0,6

Allikas: Iirimaa keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava.

Seega jääks valitsemissektori võlg kava kohaselt keskpikas perspektiivis allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 16 lõikes 2 võla kohta sätestatud nõudega.

Kava netokulukohustuste mõju valitsemissektori eelarvepositsioonile

(19) Kava netokulude kava ja eelduste kohaselt ulatuks valitsemissektori eelarveülejääk 2025. aastal 1,7 %ni SKPst ja seejärel väheneks see 2026. aastal 1,4 %ni, 2027. aastal 1,1 %ni SKPst ja tõuseks 2028. aastal 1,6 %ni SKPst. Seega ei ületaks valitsemissektori eelarvepositsioon kava kohaselt kohandamisperioodi lõpus (2028) kontrollväärtust 3 % SKPst. Lisaks ei ületa valitsemissektori eelarvepuudujääk kümne aasta jooksul pärast kohandamisperioodi (st kuni 2038. aastani) 3 % SKPst. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 16 lõikes 2 puudujäägi kohta sätestatud nõudega.

Kava makromajanduslikud eeldused

(20) Kava põhineb eeldustel, mis erinevad komisjoni poolt 21. juunil 2024 Iirimaale edastatud eeldustest. Eelkõige kasutatakse kavas erinevaid eeldusi kaheksa muutuja puhul, milleks on: lähtepunkt (struktuurne esmane eelarvepositsioon 2024. aastal), potentsiaalse SKP kasv, SKP deflaatori kasv, SKP reaalkasv, nominaalne kaudne intressimäär, võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vaheline erinevus, ühekordsed meetmed ja SKP lõhe sulgumine. Lisaks kaldub kava kõrvale eeldusest, et eelarvepoliitikat ei muudeta pärast kohandamisperioodi, eeldades eelarve edasist dekonsolideerumist 2029. ja 2030. aastal. Allpool on esitatud hinnang eelduste erinevuste kohta.

Allpool on loetletud eelduste erinevused, millel on kõige suurem mõju netokulude keskmisele kasvule, ja eraldi hinnatud iga erinevust.

(21) Kavas eeldatakse 2024. aastaks suuremat struktuurset esmast eelarvepositsiooni, ehk ülejääki 3,7 % SKPst, samas kui komisjon prognoosis 2024. aasta kevadel ülejääki 2,5 % SKPst. See läbivaadatud algne eelarvepositsioon ja sellele lisatud 2024. aasta ajakohastatud makromajanduslikud tingimused sisaldavad alates kevadest kättesaadavat värskemat teavet. See on kooskõlas komisjoni 2024. aasta sügisprognoosiga. Seega leitakse, et see erinevus on nõuetekohaselt põhjendatud. Eraldi võetuna suurendab see kohandamisperioodil komisjoni eeldustega võrreldes keskmist netokulude kasvu ülemmäära.

— Kava kohaselt on potentsiaalse SKP kasv kava kestuse jooksul keskmiselt 0,3 protsendipunkti väiksem, kui prognoositi komisjoni 21. juuni 2024. aasta eeldustes. Kavas võetakse arvesse värskemaid eelarve täitmise andmeid kui 2024. aasta kevadel, kasutades ELis ühiselt kokkulepitud metoodikat. Lisaks eeldatakse kavas, et SKP reaalkasv on väiksem ja SKP lõhe sulgub varem kui komisjoni eeldustes. Komisjoni metoodika kohaselt tooks Iirimaa kavas esitatud ekspansiivne eelarvepoliitika SKP reaalkasvu suhtes tõepoolest kaasa suurema mitmekordistava mõju ja SKP lõhe sulguks 2033. aastaks, samal ajal kui kava kohaselt sulguks see juba 2030. aastal. Sellest tulenevalt peetakse neid eeldusi ettevaatlikeks ja seega nõuetekohaselt põhjendatuks. Selle tulemusena on keskmine netokulude kasv kavas esitatud kohandamisperioodil väiksem, kui see oleks komisjoni eelduste alusel.

— Kavas eeldatakse, et SKP deflaatori kasv on kavas hõlmatud perioodi jooksul komisjoni eeldustega võrreldes keskmiselt 0,1 protsendipunkti võrra suurem. See võtab arvesse värskemaid eelarve täitmise andmeid kui 2024. aasta kevadel. Seega leitakse, et see eeldus on nõuetekohaselt põhjendatud. Eraldi võetuna on keskmine netokulude kasv kavas esitatud kohandamisperioodil suurem, kui see oleks komisjoni eelduste alusel.

— Kavas eeldatakse, et uute säästufondide loomise tõttu on võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vaheline erinevus suurem kui komisjoni eeldustes. Kava ebasoodsam eeldus on seletatav sellega, et kava tugineb uuematele andmetele. Seega leitakse, et see eeldus on nõuetekohaselt põhjendatud.

Ülejäänud erinevused ei avalda netokulude keskmisele kasvule komisjoni eeldustega võrreldes märkimisväärset mõju. Üldiselt toovad kõik eelduste erinevused kaasa teoreetilise netokulude keskmise kasvu ülemmäära, mis on suurem sellest, mis oleks vajalik komisjoni 2024. aasta kevade eeldustel põhinevate kohaldatavate eelarve-eeskirjade järgimiseks. Iirimaa kohustub oma kavas siiski järgima netokulude kava, mis on sellest teoreetilisest ülemmäärast madalam ja samuti madalam sellest, mis oleks vajalik komisjoni eeldustel põhinevate eelarve-eeskirjade järgimiseks. Komisjon võtab eespool esitatud hinnangut kava eeldustele arvesse tulevastel netokulude kava järgimise hindamistel.

Kava eelarvestrateegia

(22) Kava orienteeriva eelarvestrateegia kohaselt täidetakse netokuludega seotud kohustused peamiselt täiendavate avalike teenuste osutamise kaudu, et rahuldada kiiresti laieneva elanikkonna vajadusi. Lisaks rahastab Iirimaa avaliku sektori kapitali suurendamist, suurendades avaliku sektori investeeringute määra. Iirimaa on loonud kaks pikemaajalist säästumeedet, kuna suur osa äriühingu tulumaksust on oma olemuselt „erakorraline“. Kuigi valitsemissektori eelarvetasakaalu prognoosid näitavad püsivat valitsemissektori eelarveülejääki, keskendutakse strateegias kulude poolele, kuna erakorraliste tulude mõju valitsemissektori eelarvepositsioonile on märkimisväärne. Võetavate poliitikameetmete üksikasjad tuleb kinnitada või kohandada ja kvantifitseerida aastaeelarves. Lisaks on 2025. aasta eelarvekavas kindlaks määratud poliitikameetmed, mille abil täidetakse 2025. aasta netokulukohustus ([10]).

([10]) Vt komisjoni arvamus Iirimaa eelarvekava kohta, 26.11.2024, C(2024) 9056 final.

Kavas esitatud reformi- ja investeerimiskavatsused, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete

(23) Kavas kirjeldatakse poliitilisi kavatsusi, mis on seotud reformide ja investeeringutega, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames, eelkõige riigipõhistes soovitustes, kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse ELi ühiseid prioriteete. Kavas on ette nähtud ligikaudu 40 meedet, millest 12 toetatakse rahaliselt taaste- ja vastupidavusrahastust.

(24) Seoses õiglase rohe- ja digipöörde ühise prioriteediga, sealhulgas määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimaeesmärkidega, kirjeldatakse kavas ühtseid reforme ja investeeringuid. Kliimamuutuste leevendamise meetmed (2019., 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused) hõlmavad CO_2-maksu määra suurendamist ning kliimameetmete ja vähese CO_2 heitega (muutmis-) arengueelnõu ning mõlemat võetakse arvesse taaste- ja vastupidavuskavas ning riiklikus energia- ja kliimakavas. Eelnõuga kehtestatakse õiguslikult siduv raamistik koos sihtide ja kohustustega, seades 2050. aastaks kliimaneutraalsuse eesmärgi seadusjärgsele alusele, sealhulgas võttes iga viie aasta tagant vastu koostatavate süsinikdioksiidi eelarvete ja kliimameetmete tegevuskavad. Vett ja reovett käsitlevad meetmed (2019., 2020., 2022., 2023. ja 2024. aasta riigipõhine soovitus) osutavad Iirimaa kolmandale veemajanduskavale. Kavas kirjeldatakse meetmeid digiülemineku võimaldamiseks (2019. ja 2020. aasta riigipõhine soovitus), nagu on kajastatud riiklikus digistrateegias „Harnessing Digital“, ja digieesmärkide saavutamiseks, nagu on kajastatud digikümnendi strateegilises tegevuskavas. See hõlmab investeeringuid digioskustesse (millest mõned sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas), digitaalsetele avalikele teenustele juurdepääsu (millest mõned sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas) ja nende kasutamist, eelkõige toetuste ja abi kaudu VKEdele, ettevõtete toetamist digipöörde läbiviimiseks (millest mõned sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas), küberturvalisust riikliku küberturvalisuse keskuse vahendite suurendamise kaudu ning ühenduvust riikliku lairibaühenduse kava rakendamise kaudu, mille eesmärk on, et kõik Iirimaa kodumajapidamised ja ettevõtjad oleksid gigabitivõrguga kaetud hiljemalt 2028. aastaks ning kõik asustatud piirkonnad oleksid 5G-võrguga kaetud hiljemalt 2030. aastaks.

(25) Seoses sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime ühise prioriteediga, sealhulgas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, kirjeldatakse kavas meetmeid sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete pakkumise suurendamiseks (2019. ja 2020. aasta riigipõhine soovitus) kava „Housing for All“ (Eluase kõigile) (millest mõned meetmed sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas) ja planeerimisreformi rakendamise kaudu. Ettevõtete, eelkõige kodumaiste VKEde ettevõtluskeskkonna toetamise meetmed (2019. ja 2020. aasta riigipõhine soovitus) sisaldavad meetmeid, mis on sätestatud ettevõtlust käsitlevas valges raamatus. Teadusuuringute ja innovatsiooni toetamise meetmed (2019. ja 2020. aasta riigipõhine soovitus) sisaldavad uue konkurentsivõimeliste teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamisasutuse loomist, tehnoloogiaülikoolide tugevdamist (millest mõned meetmed sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas ning ERFi programmides) ning muid investeeringuid, mis on avaldatud strateegias „Impact 2030“. Kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga esitatakse kavas ka rida algatusi võrdsete võimaluste ja tööturule juurdepääsu kohta. Oskustega seotud meetmed (2020. ja 2023. aasta riigipõhine soovitus) sisaldavad uue riikliku oskuste nõukogu loomist, riikliku koolitus*fondi* vahendite eraldamist, suuremaid jooksvaid ja kapitaliinvesteeringuid (millest mõned meetmed sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas), ühtse riikliku õpipoisiõppe mudeli väljatöötamist ja reforme kolmanda taseme hariduse sektoris. Kavas kirjeldatakse raamistikku, mille alusel kavatseb Iirimaa veelgi toetada oma praegust ulatuslikku oskuste täiendamise alast tegevust, eelkõige haavatavate rühmade ja madala tööhõivega leibkondades elavate inimeste jaoks (2019. aasta riigipõhine soovitus). Kavas on esitatud rida õiglaseid töötingimusi käsitlevaid algatusi, sealhulgas riikliku äraelamist võimaldava töötasu kehtestamine 60 % ulatuses mediaantunnipalgast 2026. aasta jaanuariks. Kava sisaldab ka sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse algatusi, sealhulgas investeeringuid tööturu elavdamisse (2019. aasta riigipõhine soovitus), mis on suunatud haavatavatele rühmadele, nagu on sätestatud strateegias „Pathways to Work“ (tööturule sisenemise võimalused). Seda täiendavad lastehoiusektori reformid (2019. aasta riigipõhine soovitus), mis hõlmavad universaalseid ja sissetulekupõhiseid toetusi riikliku lastehoiukava raames, ning sotsiaalse kaasatuse tegevuskavas sätestatud vaesuse vähendamise kohustusi. Seoses Euroopa poolaasta raames nimetatud prioriteetsete rühmadega osutatakse kavas riiklikule puuetega inimeste strateegiale ning teisele riiklikule rändajate ja romade kaasamise strateegiale.

(26) Seoses energiajulgeoleku ühise prioriteediga on kavas esitatud meetmed, mille eesmärk on vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest, eelkõige investeeringute kaudu avamere taastuvenergiasse (2022. ja 2023. aasta riigipõhine soovitus) (millest mõned meetmed sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas) ning võrguühenduste loomisse Põhja-Iirimaa ja Prantsusmaaga (2022., 2023. ja 2024. aasta riigipõhine soovitus). Energiasüsteemi vastupanuvõime tugevdamise meetmed hõlmavad vaesemate kodumajapidamiste rahastamist erahoonete energiatõhususe parandamiseks (2022., 2023. ja 2024. aasta riigipõhine soovitus) (millest mõned meetmed sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas ja ERFi programmides) ning Iirimaa energiajulgeoleku strateegias sisalduvaid energia salvestamise ja tarbimiskaja meetmeid (2022., 2023. ja 2024. aasta riigipõhine soovitus).

(27) Seoses kaitsevõime ühise prioriteediga kava vastavaid meetmeid ei sisalda.

(28) Lisaks esitatakse kavas riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust tagavad poliitikameetmed. Tervishoiusüsteemi kulutõhususe ja juurdepääsetavuse meetmed, mis on esitatud digitervise strateegilises raamistikus (2019. ja 2024. aasta riigipõhine soovitus), hõlmavad 48 strateegilist algatust digitaalsete tervishoiulahenduste kohta, sõltumatu eakate hoolduse komisjoni loomist, nelja uue erihaigla loomist, parema esmatasandi arstiabi ja kogukonnapõhise hoolduse arendamist ning tervishoiuteenistuse juhtkonna restruktureerimist Sláintecare reformi raames (millest mõned meetmed sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas). Pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse parandamise meetmed (2019., 2022. ja 2023. aasta riigipõhine soovitus) hõlmavad palkadega seotud sotsiaaltoetuste kehtestamist, automaatset pensionikava registreerimist valitud töötajatele, kahe pikaajalise säästumeetme (Future Ireland Fund ning taristu-, kliima- ja loodusfond) loomist ning sotsiaalkindlustusmaksete suurendamise kokkulepitud tegevuskava. Kavas märgitakse, et Iirimaa jätkab agressiivse maksuplaneerimisega tegelemist (2019. ja 2020. aasta riigipõhine soovitus), rakendades oma ettevõtete tulumaksu tegevuskava (millest mõned meetmed sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas).

(29) Kavas antakse teavet kooskõla ja asjakohasel juhul täiendavuse kohta ühtekuuluvuspoliitika fondide ning Iirimaa taaste- ja vastupidavuskavaga. Kava sisaldab teavet ühtekuuluvuspoliitika eri fondide mahu ja eesmärkide kohta. Kava sisaldab tabelit, milles kirjeldatakse, milliseid struktuurireforme ja investeerimisprioriteete Iirimaa taaste- ja vastupidavuskavas ja/või ühtekuuluvuspoliitika fondides sisalduvate meetmete kaudu osaliselt käsitletakse.

(30) Kavaga püütakse aidata rahuldada Iirimaa avaliku sektori investeerimisvajadused seoses ELi ühiste prioriteetidega. Seoses õiglase rohe- ja digipöörde ühise prioriteediga antakse kavas üldine ülevaade käimasolevatest investeeringutest, mille eesmärk on vähendada kasvuhoonegaaside heidet, parandada vee- ja reoveekäitlust ning toetada digipööret. Seoses sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime ühise prioriteediga antakse kavas üldine ülevaade käimasolevatest investeeringutest, mis on seotud ettevõtete, teadusuuringute ja innovatsiooni, oskuste, tööturu elavdamise, lastehoiu ja eluaseme toetamisega. Seoses energiajulgeoleku ühise prioriteediga esitatakse kavas üldine ülevaade investeeringutest, mis on seotud moderniseerimise, avamere taastuvenergia ja võrguühendustega.

Komisjoni hinnangu kokkuvõte

(31) Üldiselt on komisjon seisukohal, et Iirimaa kava vastab määruse (EL) 2024/1263 nõuetele.

(32) Nõukogu peaks kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 17 Iirimaale soovitama kavas esitatud netokulude kava.

NÕUKOGU ÜLDINE JÄRELDUS

(33) Nõukogu tervitab Iirimaa keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning leiab, et selle täielik rakendamine aitaks tagada riigi rahanduse usaldusväärsuse ja toetada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu.

(34) Nõukogu võtab teadmiseks kavale antud komisjoni hinnangu. Nõukogu kutsub siiski komisjoni üles esitama oma hinnangu tulevaste kavade kohta eri dokumendis eraldiseisvalt komisjoni soovitustest nõukogu soovituste kohta.

(35) Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni hinnangu kavas esitatud netokulude kava ja peamiste makromajanduslike eelduste kohta ning kava netokulude kava mõju valitsemissektori eelarvepuudujäägile ja võlale. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni hinnangu, et kuigi makromajanduslikud ja eelarve-eeldused erinevad mõnel juhul komisjoni eeldustest, sealhulgas ajakohastatud makromajanduslike ja eelarveandmete arvessevõtmiseks, on need üldiselt nõuetekohaselt põhjendatud ja nende aluseks on usaldusväärsed majanduslikud argumendid. Nõukogu võtab teadmiseks kava laiaulatusliku eelarvestrateegia ja väljavaateid ähvardavad riskid, mis võivad mõjutada makromajandusliku stsenaariumi ja selle aluseks olevate eelduste realiseerumist ning kava netokulude kava järgimist. Eelkõige võtab nõukogu teadmiseks, et Iirimaa ametiasutused eelistavad kasutada Iirimaa rahvatulu riigisiseses analüüsis kohandatud parameetreid, sest hargmaiste ettevõtjate sektori suhteline suurus Iirimaal on põhjustanud moonutusi. Sellega seoses mõjutab Iirimaa valitsemissektori nominaalset eelarvepositsiooni võimalik äriühingu tulumaksust saadav erakorraline tulu, mis filtreeritakse Iirimaa riigisisestes eelarvehinnangutes samamoodi suures osas välja. Sellest tulenevalt võtab nõukogu teadmiseks kahe säästuvahendi loomise eelarvepuhvrite

loomiseks; ühte neist kasutatakse tulevaste struktuursete probleemide lahendamiseks ning teine toimib majanduslanguse või eelarveprobleemide korral vastutsüklilisena ja aitab saavutada Iirimaa kliima- ja keskkonnaeesmärke. Nõukogu märgib samuti, et geopoliitilised riskid võivad avaldada survet kaitsekulutustele.

(36) Nõukogu eeldab, et Iirimaa on valmis oma eelarvestrateegiat vajaduse korral kohandama, et tagada netokulude kava järgimine. Nõukogu on otsustanud tähelepanelikult jälgida majanduse ja eelarve arengut, sealhulgas suundumusi, mis on aluseks kava stsenaariumile.

(37) Nõukogu leiab, et enne eelarvejärelevalve järgmist vooru on vaja täiendavaid arutelusid jõudmaks ühisele arusaamisele sellest, milline on netokulude kumulatiivsete kasvumäärade iga-aastase järelevalvega seotud mõju.

(38) Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni kirjelduse reformide ning investeerimisvajaduste ja -kavatsuste kohta, millega lahendada Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme, ning rõhutab, kui oluline on tagada selliste reformide ja investeeringute elluviimine. Nõukogu hindab komisjoni esitatud aruannete põhjal selliseid reforme ja investeeringuid ning jälgib nende rakendamist Euroopa poolaasta raames.

(39) Nõukogu jääb ootama Iirimaa iga-aastaseid eduaruandeid, mis sisaldavad eelkõige teavet nõukogu kehtestatud netokulude kava rakendamisel tehtud edusammude kohta ning laiemate reformide ja investeeringute elluviimise kohta Euroopa poolaasta raames,

SOOVITAB Iirimaal teha järgmist.

1. Tagada, et netokulude kasv ei ületa käesoleva soovituse I lisas kehtestatud maksimummäärasid.

Brüssel, 21. jaanuar 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

A. DOMAŃSKI

I LISA

Netokulude maksimaalsed kasvumäärad
(nominaalsed aastased ja kumulatiivsed kasvumäärad)

Iirimaa

Aasta		2025	2026	2027	2028	2029
Kasvumäär (%)	Aastane	5,1	6,5	4,9	5,4	4,7
	Kumulatiivne (*)	15,4	22,8	28,9	35,8	42,3

(*) Kumulatiivsed kasvumäärad arvutatakse võrdluses baasaastaga 2023. Kumulatiivseid kasvumäärasid kasutatakse kontrollikontol, et teha iga-aastast järelkontrolli nõuete täitmise üle.